

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Udrag fra Labyrinten

Citation: Baggesen, Jens: "Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig", i Baggesen, Jens: *Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig*, udg. af TORBEN BROSTRØM , Gyldendal, 1971), s. 267. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-baggesen06-shoot-idm139952568635520/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig

lous, sprede Taagen med Byerne! Unægtelig bliver et Land derved lysere; thi Skyggerne kastes ikke længer i saa store Masser. Det er med Beboerne, som med Boligerne: for tæt sammenstablede skygges, taages, beryges og fordærves de! Hvor frydede jeg mig over de udflyttede Gaarde! Min Indbildningskraft udflyttede hele Jorden – *Manheim* sprang pludselig i tusinde Stykker – og hele Menneskeheden bevægede sig i Luft og Lys, som en Fugl der slipper ud af sit Buur giennem det aabnede Vindue. Jeg saae Instinktet overlade Fornuften Commandostaven, den blev en Talisman i Dronningens Haand – og Ormen fløj op, som Sommerfugl! Det var et saligt Syn! Bruden og Brudgommen favnede sig paa hin Side Broen – og i Baggrunden saae jeg Retfærdighed og Fred kysse hinanden. –

Held os, at vi ikke see Jorden blot som den var og som den er; men og i visse Øieblikke, som den skal være! Held os, at vi ikke blot vandre mellem vore Fædre og Brødre; men og undertiden mellem vore Børnebørns Børns Sønnesønner og Datter-Døttre! – Og Held *mig* (hvor ønskede jeg og mine Læsere!) at jeg ikke blot er i det sammensatte; men og – i det udstykkede *Manheim*! Thi, jeg gientager det, det første er utaalelig kiedsomt i Bredden og i Længden; man staaer Skak, hvor man staaer deri.

Støder en Stad overhovedet Forstandens Blik, saa saarer i Besynderlighed en Stad som denne det. Den er ikke blot sammenpakket og sammenpresset; men tilskaaren og tilspidset. Jeg veed ikke om det ogsaa hemmelig bidrager noget til min Afskye for dens rette Linier, Quadrater, og Tærninger, at intet i den menneskelige Gestalt er vinkelret eller fiirkantet. Man frygter at Beboerne i en saadan Bye alle Øieblikke støde sig. Det er mærkeligt, at Smagen endnu aldrig har indført fiirkantede *Drikkeglas*. Jeg troer heller ikke at man kunde drikke andet end Apotheker-Draaber og høit Brændeviin deraf – Viin og Kildevand umueligt. Is derimod kan jeg ret got tænke mig i fiirkantede Glas, og dette gaar saa vidt, at Vand midt om Sommeren i en fiirkantet Flaske (der gives desværre deslige!) forekommer mig frossent. Ogsaa fryser jeg paa en Maade her i *Manheim*; jeg stivner. Jeg kunde umueligen løbe her med en vis Fart. Jeg føler det inderligt, jeg kunde umueligen blive foreksket her, i det mindste ikke paa Gaden, som dog i nogenlunde krumme Byer er

mueligt. Al Varme, al Bevægelse, al Kierlighed er rund, eller i det mindste oval, spiral, eller paa een og anden Maade bugtende. Kun det kolde, det ubevægelige, det ligegyldige, og selv det hadefulde er snorlige og kantet. Stode Menneskene, for Exempel, til Feldts i Grupper, i runde Kredse, i stæden for i Colonner og i Geledder, vilde de dandse i stæden for at slaaes. Derfor beroer og den hele Taktik paa Vinkler. Naar saae man en kantet Flamme, naar jeg undtager den dræbende Lynild, der dog vel kun synes saa? – en snorlige Bæk? en stiv Omfavnelse? Hvor yndigt bugter sig Luen! hvor deiligt bølger og snoer sig den rislende Flod! og hvor høieligt, hvor slyngende, hvor rundt er alt i Gruppen *Amor og Psyche!* Det ligeste paa Mennesket er de kolde, ubevægelige, bidende Tænder – og dog har den skjønnne Natur sørget for at de staae i en Halvcirkel. Livet er rundt og Døden er kantet. Vi komme runde og bugtende til Verden, og gaae kantede og stive derfra. De nyeste Vugger ere ovale – en skjøn Opfindelse thi det voxende Liv bevæger sig deri; vore Liigkister derimod ere fiirkantede. En Stad i Manheims Smag passer for *Døde* – eller i det høieste for *dem, som dræbe*. Dens Bygninger burde være Mausoleer eller Barakker. I det første Tilfælde burde en saadan *Dødbye* være under Jorden; i det sidste burde en saadan *Morderstad* reent bort deraf.

Jeg har giemt tilsidst den Synspunkt, hvorfra en saa geometrisk rimet (*à propos!* Bogstaven ihjelslaaer Aanden, og Rimet ihjelslaaer selv Bogstaven!) *stiv, kantet, kold, ubevægelig, ukierlig, og dødelig* Bye endnu paa eengang seer latterligere og afskyeligere ud, end fra alle andre. Man nødes nemlig til at forestille sig alle dens Indvaanere (Indbyggere kan man ikke kalde dem, naar man undtager den Eene, hvis Huus rager over alle de andres* den eeneste Ind-Ud- og Ombygger) som *Slaver*. Den eene Gade er som den anden, det eene Qvarteer er som det andet, og alle Huse ere lige. Hvorledes vilde det være muligt at bringe *fuldstændige* Mennesker – jo fuldstændigere jo friere, og jo friere jo fuldstændigere, og jo friere og fuldstændigere, jo forskielligere – endog saa blot i denne Punkt under eens Benævnelse, i een Form, saa at sige *under een Hat?* For Behagelighedens

* Det er under haard Straf strængeligen forbuden, i Staden at bygge Huse af en vis Høide, i Betragtning af det churfyrstelige Slot.